

Strasbourg, 22 July 2005

GVT/COM/INF/OP/II(2005)001

Estonian version

**ADVISORY COMMITTEE ON THE FRAMEWORK CONVENTION
FOR THE PROTECTION OF NATIONAL MINORITIES**

**COMMENTS OF THE GOVERNMENT OF
ESTONIA ON THE SECOND OPINION OF THE ADVISORY COMMITTEE ON
THE IMPLEMENTATION OF THE FRAMEWORK CONVENTION FOR THE
PROTECTION OF NATIONAL MINORITIES
IN ESTONIA**

(received on 22 July 2005)

Eesti valitsuse kommentaarid vähemusrahvuste kaitse raamkonventsiooni nõuandekomitee teise arvamuse kohta raamkonventsiooni rakendamises Eestis

Vähemusrahvuste kaitse raamkonventsiooni nõuandekomitee võttis oma teise arvamuse Eesti kohta vastu 24. veebruaril 2005. Nõuandekomitee arvamus toetub 16. juulil 2004 esitatud Eesti teisele aruandele, muudele kirjalikele allikatele ning teabele, mille nõuandekomitee eksperdid said kohtumistel valitusametnike ja rahvusvähemuste esindajatega oma külaskäigul Eestisse 30. novembrist 2. detsembrini 2004.

Eesti valitsus peab oluliseks nõuandekomiteega peetavat dialoogi, millel nüüdseks on juba rohkem kui viieaastane ajalugu ja mis on positiivselt mõjutanud rahvusvähemustega seotud poliitikat, õigusakte ja erinevaid programme ning projekte Eestis. Eesti on püüdnud nõuandekomitee ettepanekuid ja soovitusi võimaluste kohaselt arvestada ning jätkab tööd rahvusvähemuste kaitse valdkonnas, võttes muu hulgas arvesse ka nõuandekomitee soovitusi.

Valitsus tervitab nõuandekomitee arvamuse vastuvõtmist ning esitab siinjuures mõned märkused ja selgitused. Vajadusel on viidatud nõuandekomitee arvamusele.

RAAMKONVENTSIOONI ARTIKKEL 4

Diskrimineerimist keelustavate õigusaktide areng

Nõuandekomitee arvamuse punktides 33 ja 38 on käsitletud töölepingu seadusega seotud küsimusi. Punktis 33 on märgitud, et Eesti on 2004. aastal jõustunud töölepingu seaduse muudatustega tõhustanud tagatisi diskrimineerimise vastu. Punktis 38 on aga viidatud töölepingu seaduse § 10 redaktsioonile, mis kehtis enne 1. mail 2004: “Tuleb samuti märkida, et töölepinguseaduse paragrahvi 10 lõike 2 kohaselt ei ole paragrahaviga vastuolus “nõuda tööks vajalikke keeleoskusi ja maksta lisatasu keelteoskuse eest””.

1. mail 2004 jõustunud muudatustega¹ sõnastati ümber seaduse § 10 ning täiendati seadust ebavõrdse kohtlemise keeldu täpsustavate §-dega 10¹–10³. Muudetud seaduse kohaselt loetakse keelatud ebavõrdseks kohtlemiseks töölesoojaja või töötaja ebavõrdset kohtlemist soo, rassi, vanuse, rahvuse, keeleoskuse, puude, seksuaalse suundumuse, kaitseväetenistuse kohustuse, perekonnaseisu, perekondlike kohustuste täitmise, sotsiaalse seisundi, töötajate huvide esindamise või töötajate ühingusse kuulumise, poliitiliste vaadete või erakonda kuulumise ning usuliste või muude veendumuste tõttu. Nimetatud põhjustel on keelatud ebavõrdne kohtlemine töölevõtmisel, töölepingu sõlmimisel, töötasustamisel, töö- või ametialasel edutamisel, korralduste andmisel, töölepingu lõpetamisel, ümber- või täiendõppe võimaldamisel või mõnel muul viisil.

Isiku soo, keeleoskuse, vanuse või puude arvestamist töölevõtmisel, tööülesannete andmisel või ümber- ja täiendõppe võimaldamisel ei loeta ebavõrdseks kohtlemiseks, kui see on oluline ja määrav kutsenõue, mis tuleneb kutsetegevuse laadist või sellega seotud tingimustest; samuti ei loeta ebavõrdseks kohtlemiseks töötajale usuliste vajaduste rahuldamiseks sobiva töö- ja puhkeaja võimaldamist.

¹ Muudetud töölepingu seaduse tervikteksti inglise keeles saab lugeda aadressil <http://www.legaltext.ee/text/en/X1056K9.htm>

Nõuandekomitee arvamuse punktis 37 on märgitud, et võrdõiguslikkust käsitlevate õigusaktide eelnõudes ei ole sõnaselgelt nimetatud kodakondsust diskrimineerimise keelu kohaldamise alusena. Eesti põhiseaduse § 9 lõikes 1 on sätestatud, et põhiseaduses loetletud kõigi ja igaühe õigused, vabadused ja kohustused on võrdselt nii Eesti kodanikel kui ka Eestis viibivatel välisriikide kodanikel ja kodakondsuseta isikutel. Põhiseaduse § 12 lõike 1 kohaselt on kõik seaduse ees võrdsed. Kedagi ei tohi diskrimineerida rahvuse, rassi, nahavärvuse, soo, keele, päritolu, usutunnistuse, poliitiliste või muude veendumuste, samuti varalise ja sotsiaalse seisundi või muude asjaolude tõttu. Seega sätestatakse põhiseaduses selgelt, et kodakondsuse alusel ei tohi kitsendada ühegi isiku neid õigusi, mis on loetletud kõigi ja igaühe õigusena. Põhiseaduses on eraldi loetletud kodanikuõigused, mis on otseselt seotud Eesti kodanikuks olemisega. Mõnel juhul laienevad ka need õigused kodanike kõrval Eestis elavatele välisriikide kodanikele ja kodakondsuseta isikutele, kui asjakohane seadus seda sõnaselgelt lubab. Sellised õigused on loetletud näiteks põhiseaduse § 28 teises lõigus, § 29 esimeses lõigus, § 31 esimeses lõigus jm.

Seega on kodakondsus käsitletav diskrimineerimistunnusena kõigil juhtudel, kui Eesti õigusaktides ei ole *expressis verbis* ette nähtud välisriigi kodakondsusega või kodakondsuseta isiku õiguse suhtes erisusi võrreldes Eesti kodanikega. Kodakondsuse diskrimineerimise keelu kohaldamise alusena eraldi välja toomist ühes reas selliste absoluutsete diskrimineerimistunnustega nagu rass või päritolu ei saa pidada õigustatuks, kuna kodakondsus on kodanikuõiguste erineva sätestamise alusena rahvusvahelise õiguse kohaselt² üldiselt aktsepteeritud.

Välismaalaste seadus

Nõuandekomitee on arvamuse punktis 43 pööranud tähelepanu erusõjaväelaste elamislubade temaatikale. Vene Föderatsiooni erusõjaväelased viibivad Eestis kahe rahvusvahelise lepingu, “Eesti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni vahelise lepingu Vene Föderatsiooni relvajõudude väljaviimisest Eesti Vabariigi territooriumilt ning nende ajutise sealviibimise tingimustest” ja “Eesti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni vahelise kokkuleppe Vene Föderatsiooni relvajõudude sõjaväepensionäride sotsiaalsete tagatiste küsimustest Eesti Vabariigi territooriumil”, alusel. Kokkulepe reguleerib erusõjaväelastele elamislubade andmist, samuti on kokkuleppega tagatud nende sotsiaalsed õigused. Kokkuleppes ei ole täpsustatud erusõjaväelastele antava elamisloa liiki ega pikkust. 2005. aasta alguse seisuga on valdavale osale sõjaväepensionäridele ja nende pereliikmetele, kellele kokkulepe laieneb, nende taotlusel väljastatud maksimaalse kehtivusajaga tähtajalised elamisload. Kokkuleppes määratletud isikutele on elamisloa andmisest keeldutud üksnes erandjuhtumitel seoses ohuga riigi julgeolekule, mida kokkulepe ka sõnaselgelt ette näeb. Kokkuleppe täitmine ja tõlgendamine on selle osapoolte pädevuses.

Nõuandekomitee arvamuse punkti 44 kohta soovib valitsus märkida, et Kodakondsus- ja Migratsiooniameti ametnikud arvestavad elamisoa taotlusi menetledes ning otsuseid tehes elamisloa taotleja subjektiivsete õigustega, sealhulgas õigusega era- ja perekonnaelule, ning jälgivad kaalutusõiguse realiseerimisel, et otsused oleksid proportsionaalsed ning taotleja subjektiivsed õigused nõutaval määral kaitstud. Arvesse võetakse ka selles valdkonnas välja kujunenud Riigikohtu praktikat, mis on muuhulgas juhindunud ka Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee 13. septembri 2000. a soovitusel Rec (2000) 15.

² Vt näiteks rahvusvahelise konventsiooni rassilise diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta artikli 1 lõiget 2.

Naturalisatsiooniprotsess

Kodakondsuse saamise sooviavalduse esitanud ja kodakondsuse saanud isikute hulk kasvas 2004. aastal võrreldes varasemate aastatega märgatavalt. 2005. aastal on see suundumus jätkunud, aasta esimese kuue kuuga on kodakondsuse saanud 3 622 isikut, mis on sama palju kui terve 2003. aasta jooksul kokku.

Naturalisatsiooni hõlbustamiseks viib Integratsiooni Sihtasutus aastatel 2005-2007 läbi projekti, mille eesmärgiks on toetada kodakondsuseta isikute püüdlusi omandada Eesti kodakondsus. Projekti maksumusest poole kannab Euroopa Liit. Potentsiaalsetele kodakondsuse taotlejatele suunatakse laiaulatuslikke selgitavaid kampaaniaid ja tasuta koolitust. Koolitust pakutakse kokku 10 000 inimesele: 7000 täiskasvanud kodakondsuse taotlejale ja 3000 õpilasele mitte-eesti põhikoolidest ja keskkoolidest.

Sotsiaalne tõrjutus ja selle mõju

Nõuandekomitee arvamuse punktis 54 on märgitud, et valitsusel puuduvad andmed rahvusvähemustesse kuuluvate isikute osakaalu kohta vanglates. Justiitsministeeriumi andmete kohaselt viibis 1. jaanuari 2005 seisuga Eesti vanglates kokku 3463 isikut, neist 1702 venelast, 1524 eestlast, 74 ukrainlast, 48 valgevenelast, 19 soomlast, 17 romi, 15 aserit, 11 lätlast. Ülejäänud rahvuste esindajaid oli alla kümne.

Nõuandekomitee arvamuse punktis 55 on tehtud ettepanek jätkata HIV/AIDSi tõkestamise ja raviga kui prioriteetseima küsimusega. Eesti ametivõimud on teadlikud probleemi ulatusest ja selle lahendamise olulisusest ning jätkavad selles vallas jõupingutusi. Nõuandekomitee soovitusel kohaselt on kavas uue riikliku HIV/AIDSi strateegia valmimisel see kohe tõlkida vene keelde, et tagada riiklikult olulise dokumendi kättesaadavus ka eesti keelt mittevaldavatele rahvusvähemustesse kuuluvatele isikutele. Uus strateegia on multidistsiplinaarne. Eesti soovib tagada kõikidele HIV-positiivsetele ligipääs tasuta ARV-ravile ning samuti parandada HIV-positiivsete mittekindlustatute ligipääsu minimaalsetele tervishoiuteenustele.

RAAMKONVENTSIOONI ARTIKKEL 5

Toetus rahvusvähemuste kultuurile

Rahvusvähemuste kultuuriseltsid saavad lisaks projektipõhisele toetusele riigilt ka baastoetust. 2005. aasta eelarves on baastoetuse suuruseks 3,2 miljonit Eesti krooni.

Nõuandekomitee arvamuse punkti 64 kohta soovib valitsus selgituseks lisada, et Integratsiooni Sihtasutuse eestvedamisel on pärast uute konkursside väljakuulutamist (keeleõpe, õppematerjalid, keelepäevad) traditsiooniliselt korraldatud erinevates Eesti paikades sihtgruppide esindajatele infopäevi. Infopäevi on siiani läbi viidud eesti ja vene keeles.

RAAMKONVENTSIOONI ARTIKKEL 8

Usuühingud ja –organisatsioonid

Nõuandekomitee arvamuse punktis 80 märgitakse, et riigi ja Moskva Patriarhaadi Eesti Õigeusu Kiriku vaheline omandisuhete korraldamise protokoll ei ole veel täidetud. Kõnealuselt

protokollist tulenevate varaliste küsimuste lahendamise kiirus sõltub õigustehnilistest nüanssidest, mis on objektiti erinevad, ja töö protokollilt täitmiseks käib pidevalt.

Nõuandekomitee arvamuse punktide 81 ja 82 kohta soovib valitsus selgituseks lisada, et kirikute ja koguduste seaduse § 7 esitatud nõuet ladina tähestiku kasutamiseks usulise ühenduse nimes tuleb vaadelda koostoimes keeleseadusega. Keeleseaduse § 21 lõike 2 kohaselt on Eestis registreeritud ühingute, sh usuühingute pitsatid, templid ja kirjalangid eestikeelsed. Eestikeelsele tekstile võib lisada tõlke võõrkeelde. Sama seaduse §-s 22 on sätestatud, et Eesti nimede sh ühingute nimede rahvusvaheline ladinatäheline kuju on samane Eestis kasutatavaga ning nimede kirjutamisel muud tähestikku kasutavas keeles rakendatakse kirjakeele normides kehtestatud ümberkirjutusreegleid. Seega on kehtivate õigusaktide kohaselt usuühingute nimede kirjutamine ladina tähestikust erinevas tähestikus arvamuse punktis 81 viidatud muudel juhtudel lubatud ja õiguspärane.

RAAMKONVENTSIOONI ARTIKKEL 10

Riigikeele kaitse rakendusala

Nõuandekomitee arvamuse punktis 92 viidatakse „Eesti keele arendamise strateegiale (2004 – 2010)”. Tegemist on ühe dokumendiga Eesti üldises keelestrateegias. Lisaks nimetatud dokumendile on algatatud Eesti võõrkeelepoliitika aluste välja töötamine, mis hõlmab osaliselt ka ajalooliste rahvusvähemuste keeli (saksa, vene, jidiš, rootsi, soome). Haridusministri käskkirjaga on moodustatud töögrupp ülesandega töötada nimetatud alusdokument välja veebruariks 2007. Seega on eesti keele arendamine osa terviklikust keelepoliitikast.

Arvamuse punktis 93 antud soovitusel kohta soovib valitsus lisada selgituseks, et “Eesti keele arendamise strateegia” eesmärk on eesti keele edendamine keelekorralduse ja keelehooldetõhustamise ning eesti keele emakeelena õpetamise taseme parandamise kaudu. Rahvusvähemustele eesti keele õpetamisega seonduvat on käsitletud teistes dokumentides (muukeelse elanikkonna keeleõppestrateegia, riiklik integratsiooniprogramm jne). Eesti keele arendamine ei toimu muukeelse elanikkonna keeleõppe arvelt ega ole vastuolus nende huvidega, sest tõhusalt toimiv keelekorraldus ja asjakohased alusuuringud toetavad omakorda rahvusvähemuste keeleõppekorraldust.

Rahvusvähemuse keele kasutamine asjaajamises ametiasutustega

Nõuandekomitee arvamuse punktis 95 on viidatud keelseaduse §-le 9, tegelikult on asjaajamine võõrkeeles reguleeritud keelseaduse §-ga 8.

RAAMKONVENTSIOONI ARTIKKEL 12

Kooli õppekava

Nõuandekomitee arvamuse punktide 112 ja 114 kohta soovib valitsus anda lisainformatsiooni.

2004. aastal alustas Integratsiooni Sihtasutuse haridusprogrammide keskus kootöös rahvuslike kultuuriseltsidega põhikooli töövihikute sarja koostamist, et tutvustada põhikooli õpilastele erinevaid rahvuslikke kultuure ja traditsioone. Esimene raamat, “Rahvused Eestis. Leedulased”, avaldati 2005. aasta alguses. Koolide ja raamatukogude suurest huvist tingituna on kavas selle

raamatu kordustrükk. Ühtlasi toetati televisioonisarja "Etno-mosaiik" 15 erinevast rahvusvähemusest Eestis. See sari tutvustab, mil moel hoiavad Eestis elavad erinevad rahvusvähemused alal oma kultuuri ja identiteeti. Videokassetid esimese 9 osaga sellest sarjast jaotatakse kõikidele Eesti koolidele.

Tartu Ülikooli Narva Kolledžis toimunud seminari "Mitmekultuurilised koolid Eestis" ettekannete kogumik jaotati koos eesti- ja venekeelse tõlkega raamatukogudele, haridusosakondadele, kohalikele omavalitsustele ja venekeelsetele keskkoolidele. Ettekanded käsitlesid haridust mitmekultuurilises ühiskonnas, kõige üldisemaid kakskeelseid õppemudeleid Eestis ja vastavat kogemust Lätist.

Eesti koolides on võõrkeelte valik õpilasele vabatahtlik. Rahvusvähemuste keeltest on meie üldhariduskoolides võimalik õppida vene, saksa, heebrea (ivriit), soome, rootsi keelt. Eesti riik toetab EL keelepoliitilist eesmärki, et EL kodanikud valdaksid emakeelt ja vähemalt 2 võõrkeelt, sh naaberriikide keeli. Eesti riik toetab eespoolnimetatud võõrkeelte õpetamist, õppematerjalide väljaandmist, õpetajate koolitamist ja täiendkoolitust.

Õpetajakoolitus

Käesoleval ajal töös olevas õpetajakoolituse arengukava projektis³ ja õpetaja kutsestandardi projektis (kutsestandard saab õpetajakoolituse raamnõuete ja ülikoolide õppekavade aluseks) rõhutatakse põhiteadmiste ja kutseoskuste all eraldi teadmisi mitmekultuurilise õpikeskkonna eripärast ning oskusi selles edukalt ning probleeme ennetades toimida; oskust kohandada õpet ning õpikeskkonda erineva keeleoskuse ja kultuuritaustaga õppijaile; oskust kaasata koolisiseste ja -väliste ürituste korraldamisse kogukonna erineva kultuuritaustaga liikmeid ja lapsevanemaid.

EL *Phare* programmi rahalisel toel jätkub Tartu Ülikoolis ja Tallinna Ülikoolis uute koolitusmoodulite väljatöötamine põhikooli õpetajate õppe ja täiendõppe tarvis. Eesmärgiks on 10 koolitusmoodulit mitmekultuurilistes klassides järgmiste õppeainete õpetamiseks: toimetulek mitmekultuurilises keskkonnas, matemaatika, infotehnoloogia, bioloogia, geograafia, ajalugu, kodanikuõpetus, kirjandus, muusika ja tööõpetus. 100 õpetajale ja koolidirektorile viidi 2004. aastal läbi kursused, kus neid õpetati andma tunde mitmekultuurilistes klassides. 2005. aastal toimuvad 50 õpetajale kursused ajaloo, sotsiaalteaduste, loodusteaduste ja geograafia õpetamiseks eesti keeles.

Õpilastevahelised kontaktid

Nõuandekomitee arvamuse punktis 123 viidatakse haridus- ja teadusministri 1994. aasta määrusele nr 10 "Põhikooli ja gümnaasiumi õpilaste vastuvõtmise, ühest koolist teise ülemineku, koolist lahkumise ja väljaheitmise kord". Haridus- ja Teadusministeeriumis on valminud kõnealuse määruse muutmise eelnõu, mille kohaselt jäetakse määrusest kindlasti välja punkt, et kooli astumisel võib kool kontrollida õpilaste õppekeele oskust. Nimetatud punkt on vastuolus põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning haridusseadusega. Määruse uus redaktsioon peaks valmima 2005/2006. õppeaasta alguseks.

Haridus- ja Teadusministeeriumi haldusalas toetatakse jätkuvalt erinevatesse rahvustesse kuuluvate noorte ühistegevusi, sh keelelaagreid, õpilaste vahetusprogramme, noorte

³Inglisekeelne arengukava project on kättesaadav Haridus- ja Teadusministeeriumi kodulehel: <http://www.hm.ee/uus/hm/client/download.php?id=1253>

omalgatuslikke üritusi. Kuni 2007. aasta lõpuni on selliste tegevuste toetamine planeeritud riikliku integratsiooniprogrammi tegevuskavade raames.

Kõrghariduse omandamise võimalused

Nõuandekomitee arvamuse punktis 131 on väidetud, et doktoriõppes on Eesti kõrgkoolides rahvusvähemuste esindajate arv märkimisväärselt madalam eestlaste arvust. Eestis ei koguta praegu andmeid diplomi-, bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõppes õppivate isikute rahvuse kohta. Viimase, s.o 2000. aasta rahvaloenduse andmed ei kajasta käesoleval ajal akadeemilist kraadi omandavate isikute hulka. Ametlikus haridusstatistikas on rahvus üheks kriteeriumiks kuni keskhariduse tasemeni. Diplomi-, bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõppes ei eristata üliõpilasi rahvusest lähtuvalt. Võimalik on välja tuua andmed lähtuvalt üliõpilase kodakondsusest ja elukohamaast.

RAAMKONVENTSIOONI ARTIKKEL 13

Rahvusvähemuste pühapäevakoolid

2004. aastal sai 34 pühapäevakooli oma tegevuse, eeskätt emakeele õpetamise rahastamiseks toetust Integratsiooni Sihtasutuse haridusprogrammide keskusest. Rahvuslike kultuuriseltside pühapäevakooli esindajatele valmistati trükis, mis tutvustas võimalust registreerida rahvusliku kultuuriseltsi pühapäevakooli huvialakoolina. Selle tulemusena on 3 pühapäevakooli registreerinud ennast Haridus- ja Teadusministeeriumi juures.

RAAMKONVENTSIOONI ARTIKKEL 14

Rahvusvähemuste keeled põhikoolis

Nõuandekomitee arvamuse punktide 144 ja 145 kommentaariks soovib valitsus märkida, et Haridus- ja Teadusministeeriumil on kavas analüüsida üldhariduskoolides rahvusvähemuste emakeele õppega seonduvat (vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusele nr 154, 2003) 2005. a sügisel. Analüüsi eesmärk on olemasoleva kogemuse najal välja selgitada võimaluste vähese kasutamise põhjused ja sellest lähtuvalt planeerida uued ettepanekud.

Keelekümbluse programmid

Selgituseks nõuandekomitee arvamuse punktide 147-149 juurde: keelekümbeluse kui keeleõppemethodika on rakendustasandil finantseeritud eraldi teistest kakskeelse õppe vormidest. Seega ei mõjuta keelekümbeluse programmi rahastamine otseselt teiste keeleõppemudelite rahastamist. Keelekümbeluse programmi raames rahastatakse erinevaid tegevusi: õpetajakoolitust, täiendkoolitust, õppematerjalide väljatöötamist jne ning selle programmi raames valmivad täiendavad õppevahendid on kättesaadavad elektrooniliselt kõigile, kes seda vajalikuks peavad, sh kõigile neile koolidele ja õpetajatele, kes ise keelekümbeluse programmis ei osale. Keelekümbeluse programmi on kaasatud 34 üldhariduskooli (umbes 30% kõigist venekeelsetest koolidest), 13 koolieelset õppeasutust ja keelekümbeluse programmi raames omandatud ressursid on kasutatavad kogu koolis. Teiste programmide puhul toetatakse eraldi õpetajakoolitust ja muid tegevusi.

RAAMKONVENTSIOONI ARTIKKEL 15

Eesti keele oskuse nõue tööturul

Nõuandekomitee on punktides 163-165 avaldanud arvamust, et mõnes valdkonnas ei ole eesti keele oskuse nõue realistlik ega võta arvesse valdkonna eripära. Näitena on toodud politsei- ja vanglaametnikud ning vene koolide õpetajad. Keeleinspeksiooni kogemus näitab, et ametnike ja pedagoogide keeleoskus on viimaste aastatega paranenud. Keelenõudeid rakendatakse paindlikult, nii on inspektorid neile antud kaalutusõigust kasutades andnud tähtaja pikendust ja teinud mitmeastmelisi ettekirjutusi, kui töötaja keeleoskus on mitme taseme võrra nõutavast madalam. Avalike teenistujate, sh vanglaametnike või politseiametnike keelenõuet ei saa sõltuvusse seada piirkonnast, sest tööülesannete täimisel peavad nad olema võimelised suhtlema riigikeeles ka vene keelt mittevaldavate Eesti elanikega, samuti riigiasutustega (täienduskoolitus, atesteerimine jms). Lisaks süvendaks eesti keele oskuse nõudest loobumine Kirde-Eesti alade eraldatust.

Nõuandekomitee on avaldanud kartust, et liiga karmid keelenõuded võivad lausa häirida mõne selle piirkonna ametiasutuse tööd, kuna nõuetele vastava keeleoskusega inimesi võib olla raske leida. Sellel kartusel ei ole alust, sest kohad täidetakse avaliku konkursi korras ja praktikas ei ole probleeme esinenud. Liiatigi on tööandjal õigus tööle võtta või ametisse määrata madalama keeleoskusega inimest, seades tingimuseks vastava taseme eksami sooritamise määratud tähtaja jooksul.

Nõuandekomitee tunneb muret selle pärast, et eesti keele oskuse esikohale seadmisega on kõrvale jäänud vene keele oskuse nõue, mis teatud ametikohtadel on hädavajalik (nt vangivalvurid, sest kinnipeetavate enamiku moodustavad vene keelt kõnelevad inimesed). Vene keele oskus kuulub vangivalvurite, aga ka mitme teise avaliku teenistuse ametikoha kohustuslike või soovituslike nõuete hulka.

Punktis 166 avaldatakse arvamust, et erasektori keeleoskuse nõuete kohaldamise ulatus ei ole asjaosalistele piisavalt selge, kuna Vabariigi Valitsuse 16. mai 2001 määrusega on teenindus- ja müügitöötajatele võimalik kohaldada nii alg- kui ka kesktaseme nõuet. Selgituseks võib öelda, et keeleoskuse nõude kehtestab tööandja sõltuvalt töö iseloomust ning see peaks olema töötajale teatavaks tehtud ja töölepingus kirja pandud. Tööandjad ei ole kuigi agaralt kesktaseme nõude esitamise võimalust kasutanud. Keeleinspeksiooni andmebaasi alusel on 939 teenindus- ja müügitöötajast kesktaseme nõue kehtestatud 4 klienditeenindajale.

Lisaks eeltoodule soovib valitsus lisada, et 2004-2005. aastal on jätkuvalt toetatud meditsiinitöötajate, politseinike ja päästetöötajate keeleõpet (EL *Phare* eesti keele õpetamise projekt). 1500 inimesele on antud nii alg- kui ka kesktasemele 120 tasuta keeleõppe tundi – politseiametnikele, päästetöötajatele, vanglaametnikele, meditsiinipersonalile ja mitte-eesti koolide õpetajatele Ida-Virumaal, Tallinnas ja Harjumaal.

2004. aastal jätkati Integratsiooni Sihtasutuses tööjõu vahetamise programmi (töötamine eesti keelt kõnelevas keskkonnas) ellurakendamist ja edasiarendamist. Kokku osales programmis 49 vene keelt ja 49 eesti keelt kõnelevat inimest (sihtgrupp oli kutsekoolide õpetajad ja kohaliku omavalitsuse ametnikud). 2004. aastal viidi läbi täiendav uurimus, et teha kindlaks hetkeolukord ja täpsustada politsei ja päästeameti töötajatele eesti keele õpetamise vajadusi.

2005. aasta maikuus alustati Vabariigi Valitsuse ja Euroopa Sotsiaalfondi rahastatava projektiga, mille käigus osalevad 255 politsei- ja päästeametnikku tasuta keelekursustel ja 145 tööjõu vahetamise programmis.